

PŘÍSPĚVEK NA PÉČI

Příručka informovaného žadatele

Účelem příspěvku na péči je, aby měl člověk dostatečné finanční prostředky na zajištění péče, kterou nezbytně potřebuje.

Nárok na příspěvek má osoba starší 1 roku s trvalým pobytem v ČR, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb.

1 Kde si o příspěvek požádat?

O příspěvek na péči se žádá na Úřadu práce (ÚP) podle trvalého bydliště, snadno se zorientujete na webových stránkách Úřadu práce ČR: <https://www.uradprace.cz/web/cz/kontakty-2>. Samotnou žádost ale můžete podat na jakékoliv pobočce ÚP zabývající se sociálními službami a příspěvky na péči.

Samotnou žádost o příspěvek včetně povinného formuláře „Oznámení o poskytovateli pomoci“ je možné předem vyplnit elektronicky a vytisknout na stránkách MPSV: <https://www.mpsv.cz/web/cz/-/zadost-o-prispevek-na-peci>. Oboje je ale možné ji také vyplnit až na místě.

2 Jak bude řízení probíhat?

Řízením vás již pracovníci úřadu provedou. Budete požádáni o aktuální lékařské zprávy popisující váš zdravotní stav (psychiatr, klinický psycholog, praktický lékař), od praktického lékaře by si měla lékařská posudková služba výpis z vaší dokumentace vyžádat také sama. Můžete též dodat i nelékařské zprávy (psycholog, terapeut, soc. pracovník apod.), těm ovšem lékařská posudková služba (LPS) nepřikládá takovou váhu, jako těm lékařským.

Řízení obsahuje také tzv. sociální šetření, kdy k vám domů přijde sociální pracovník z ÚP, který posuzuje schopnost žadatele (vás nebo vašeho blízkého) zvládat základní životní potřeby podle zákona o sociálních službách 108/2006 Sb., na základě kterých bude určen stupeň závislosti na péči jiných osob a konkrétní výše příspěvku.

Pracovník musí při posuzování stupně závislosti postupovat vždy s ohledem na věk člověka. Například žádné tříleté dítě není schopno si samo nakoupit či obléci se adekvátně k počasí, logicky tedy ani tříletému dítěti s PAS tak nemusí být závislost u této potřeby přiznána.

Konkrétně se posuzují tyto potřeby:

Vymezení schopností zvládat základní životní potřeby

a) Mobilita

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat

1. vstávání a usedání,
2. stoj,
3. zaujímat a měnit polohy,
4. pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu,
5. otevírat a zavírat dveře,
6. chůzí po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů,
7. nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je.

b) Orientace

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem,
2. mít přiměřené duševní kompetence,
3. orientovat se osobou, časem a místem,
4. orientovat se v přirozeném sociálním prostředí,
5. orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.

c) Komunikace

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení,
2. chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv,
3. vytvářet rukou psanou krátkou zprávu,
4. porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům,
5. používat běžné komunikační prostředky.

d) Stravování

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny,
2. nalít nápoj,
3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji,
4. najíst se a napít,
5. dodržovat stanovený dietní režim,
6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu,
7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.

e) Oblékání a obouvání

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem,
2. rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit,
3. oblékat se a obouvat se,
4. svlékat se a zouvat se,
5. manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.

f) Tělesná hygiena

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. použít hygienické zařízení,
2. dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla,
3. provádět celkovou hygienu,
4. česat se, provádět ústní hygienu, holit se.

g) Výkon fyziologické potřeby

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. včas používat WC,
2. zaujmout vhodnou polohu,
3. vyprázdnit se,
4. provést očistu,
5. používat hygienické pomůcky.

h) Péče o zdraví

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. dodržovat stanovený léčebný režim,
2. provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky,
3. rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.

i) Osobní aktivity

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami,
2. plánovat a uspořádat osobní aktivity,

3. styku se společenským prostředím,
4. stanovit si a dodržet denní program,
5. vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, například vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti.

j) Péče o domácnost

Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna

1. nakládat s penězi v rámci osobních příjmů a domácnosti,
2. manipulovat s předměty denní potřeby,
3. obstarat si běžný nákup,
4. ovládat běžné domácí spotřebiče,
5. uvařit si jednoduché teplé jídlo a nápoj,
6. vykonávat běžné domácí práce, nakládat s prádlem, mýt nádobí,
7. obsluhovat topení,
8. udržovat pořádek.

3 Na jakou částku budu mít nárok?

Zákon o sociálních službách rozlišuje mezi čtyřmi stupni závislosti. Stupeň závislosti je vždy stanoven počtem životních potřeb, při nichž osoba potřebuje z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu každodenní pomoc nebo dohled. Od stanoveného stupně závislosti se samozřejmě odvíjí i výše poskytovaného příspěvku na péči, která je dále odlišně stanovena pro osoby do 18 let věku a pro osoby starší:

stupeň závislosti	Osoby do 18 let věku		Osoby nad 18 let věku	
	počet nezvládnutých životních potřeb	měsíční výše příspěvku (od 1. 1. 2022)	počet nezvládnutých životních potřeb	měsíční výše příspěvku (od 1. 1. 2022)
I.	3 potřeby	3.300 Kč	3 až 4 potřeby	880 Kč
II.	4 až 5 potřeb	6.600 Kč	5 až 6 potřeb	4.400 Kč
III.	6 až 7 potřeb	13.900 Kč	7 až 8 potřeb	12.800 Kč
IV.	8 až 9 potřeb	19.200 Kč	9 až 10 potřeb	19.200 Kč

LPS většinou příliš nezajímají konkrétní specifika individuálního člověka, ale postupují přísně podle tabulek z příslušných vyhlášek. Důležité je tedy mít **aktuální a dobře napsané zprávy od psychiatra a praktického lékaře** ("medicínských odborníků"). V tomto ohledu platí pravidlo čím více, tím lépe. Samozřejmě je třeba **zdůraznit kontext příspěvku na péči a zprávy s odborníky konzultovat tak, aby skutečně odpovídali realitě vaší situace.**

4 Na co si mám dát pozor?

Sociální šetření

- a. **Na sociální šetření je dobré se dopředu připravit.** K přípravě vám poslouží seznam 10 (do 18 let 9) základních životních potřeb, podle kterých se při posuzování nároku na příspěvek na péči postupuje (viz výše). Ideálně tedy pod každou z deseti potřeb popište, jak jste schopni zajistit onu životní potřebu, případně jakou pomoc k zajištění potřebujete.
- b. **Tuto přípravu pak využijte během sociálního šetření samotného** k argumentaci zvládnutí základních životních potřeb. Nebojte se být asertivní a trvat na tom, aby vaše poznámky sociální pracovník z ÚP v adekvátní míře zaznamenával. Váš popis zvládnutí jednotlivých potřeb také můžete dodat ÚP jako podklad k posouzení pro lékařskou posudkovou službu.
- c. **Nebuďte na to sami.** Sociální šetření trvá cca 2 hodiny a může být náročné na komunikaci. Nebojte se tak požádat o pomoc blízkého člověka, který vám s komunikací i argumentací podle základních životních potřeb pomůže. V případě vašeho zájmu je také možné, aby se šetření zúčastnil spolu s vámi i pracovník Poradny NAUTIS (v případě, že bydlíte v Praze či Středočeském kraji). V tom případě je ale nutné to domluvit co nejdříve poté, co se dozvíte termín sociálního šetření.
- d. **V době pandemie COVID-19** je sociální šetření většinou nahrazeno dotazníkem. Dotazník posílá Úřad práce poštou či elektronicky, vyplňuje jej sám žadatel nebo jeho blízcí. Dotazník je poměrně obsáhlý a vyplnit ho nemusí být snadné. Opět máte možnost využít podpory svých blízkých, případně sociálních služeb.

Podklady pro Lékařskou posudkovou službu

- a. Jako směrodatné podklady pro posouzení zdravotního stavu považuje Lékařská posudková služba **především lékařské zprávy**. Důležité tedy bude dodat co nejvíce zpráv od odborníků, jakými jsou **psychiatři, kliničtí psychologové, neurologové apod.** Tyto zprávy by pak neměly být starší než 3 měsíce.
- b. Vhodné je dodat i **nelékařské zprávy** (škola, sociální služby, speciální pedagogové, psychologové, terapeuti apod.), jen je třeba počítat s tím, že jim dává LPS menší vypovídající hodnotu.
- c. Podklady můžete dodat **přímo na ÚP nebo také praktickému lékaři**, jehož kontakt jste uvedli v žádosti o průkaz. Od něj si totiž ÚP dokumentaci vyžádá.

Oznámení o poskytovateli služeb

- a. **Oznámení o poskytovateli služeb je potřeba vyplnit aktuální**, abyste byli schopni prokázat, na jaké služby příspěvek využíváte. Pokud tedy například péči poskytuje blízký člověk a zároveň osobní asistence či denní stacionář, je nutné uvést oba.
- b. Je vhodné tedy peníze z příspěvku na péči **používat na poskytnutou péči** v souladu s definovanými základními životními potřebami. Užívání příspěvku na péči může být podrobena kontrole a v případě zneužití hrozí sankce.

Námítky a odvolání

- a. Pokud s rozhodnutím Úřadu práce nesouhlasíte, je možné využít opravných prostředků. Je ale **nutné jednat okamžitě**, lhůta pro odvolání je totiž 15 dní od doručení rozhodnutí.
- b. **Námítky je možné podat už po obdržení vyrozumění o posudkových závěrech** a vedou k opětovnému posouzení totožným posudkovým lékařem Úřadu práce. Při psaní námítky je **nutné argumentovat s ohledem na základní životní potřeby**. Ideální je tak detailně popsat, jak ne/jste schopni ve svém běžném životě zvládat ty potřeby, u nichž vám nebyla přiznána závislost na péči druhé osoby.

- c. **Odvolání je prostřednictvím Úřadu práce směřováno k Ministerstvu práce a sociálních věcí.** Dojde tak k posouzení jiným posudkovým lékařem. Pro argumentaci při odvolání je postup stejný jako u námitek.
- d. V případě potřeby můžete **využít podporu Poradny NAUTIS při zpracování opravných prostředku.** Je nutné ale jednat okamžitě, abychom byli schopni společně zpracovat kvalitní odvolání a dodržet přitom stanovené lhůty.

5 Kde se dozím více informací?

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

<https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-peci>

Poradna NAUTIS

poradna@nautis.cz, +420 778 402 641

<https://nautis.cz/portfolio/cz/poradna>

NAUTIS